

Проект „Фантастично читалище”

Сборник от научно-фантастични произведения

Списание „Криле”

1984 г.

София, 2014

Библиография

[Астероидът на Йънг](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Любомир Ангелов. Списание „Криле“, брой 1 от 1984 г.

[Раковина за седем пиастра](#)

Фантастичен разказ. Автор Иван Въргов. Списание „Криле“, брой 5 от 1984 г.

[Instar Omnium](#)

Фантастичен разказ. Автор Виктор Жвикевич. Преведе от полски със съкращения Соня Йовкова. Списание „Криле“, брой 7 от 1984 г.

[Вятърът на чуждия свят](#)

Фантастичен разказ. Автор Клифърд Саймък. Списание „Криле“, брой 10 от 1984 г.

[Ще дочакаме деня](#)

Фантастичен разказ. Автор Тошо Лижев. Списание „Криле“, брой 11 от 1984 г.

[Космическата Далила и комендантът](#)

Фантастичен разказ. Автор Робърт Хенлайн. Превод от английски със съкращения Емануел Икономов. Списание „Криле“, брой 12 от 1984 г.

Астероидът на Йънг

Научно-фантастичен разказ

Любомир Ангелов

Мощните компютри на орбиталния комплекс „Интернационал“ засякоха веднага отклонението на спътник Р-3085 от нормалната орбита.

Дежурният Том Рид направи по навик справка в спътниковия каталог и след като получи резултата, онемя от изненада. В първия момент той не повярва на Компютър-1 и поиска отново справка от Компютър-2.

Отговорите безусловно съвпаднаха. Р-3085 се оказа едно от онези прословути стари къмба, заради които през 2031 година по някаква щастлива случайност едва не загина половината човечество. Рид смътно си спомняше този интересен случай, описан във всички учебници по „История на спътниковите системи“.

При транспортиране до стартова площадка 39-С в Сахара един от „сивите булдози“, така наричаха тогава този вид спътници заради тъпите им муцуни, се разхерметизирал. Повредата била отстранена буквално секунди преди старта, но само месец след изстрелването им всички служители на космическия полигон се парализирали. Два месеца по-късно същата участ сполетяла и местното население, живеещо до осемстотин километра от базата, а след година цялата пустиня се превърнала в нещо като ужасна газова камера.

Търбусите на изстреляните чудовища били претъркани с опасната отрова „Ейджънд ориндж-23“. Химиците, които са я създали, не предполагали за нейните скрити свойства – всеки

три години да се връща в нова химическа субстанция, многократно по-отровна от предишната.

След трагичната случка спътниците обикаляха Земята като два огромни ковчега, забравени от всички.

Том Рид включи алармената сигнализация и вдигна по тревога целия личен състав на „Интернационал“.

Астрономи, физици, математици, инженери от различни националности се измъкнаха набързо от топлите легла и за по-малко от десет минути изпълниха възбудени залата за съвещания, разположена в центъра на орбиталния комплекс.

Рид ги започна с тревожните резултати, получени от компютрите. Спътникът Р-3085, засегнат най-вероятно от метеорит, се е отклонил от орбитата си. Контролните програми установиха, че той оставя след себе си плътна, непрекъснато нарастваща следа. Като се знае злополучната му участ и съдържанието на металния му корем...

Затихналото множество се раздвижи. Смътен шепот от догадки се разнесе над главите. В погледите се долавяше скрит ужас при мисълта за трагедията, която очакваше човечеството. Време за губене нямаше!

Командирът на многонационалния екип Сергей Леонов се изправи енергично до дежурния. Изведнъж всичко стихна.

– Колеги – с тих, почти интимен глас започна той. – Положението е колкото сериозно, толкова и очаквано. Не забравяйте, че нашият комплекс е създаден от ООН за следене и контрол на спътниците, летящи около Земята. Нашата задача е да реагираме бързо и да предупредим навреме страните, ако някой дръзне да използва открито това съвременно средство за военни цели. Военните стратегии успокояваха човечеството, че в орбита около Земята спътниците са в безопасност. Истина е, че вероятността да

бъдат улучени от космически тела е едно на един милиард и половина, но този фатален случаи ги опроверга. Това, от което се страхувахме и против което се борехме дълги години, е факт. И за да не бъде разточителен в обрисуването на обстановката, предлагам: екипът на професор Олафсон да поеме дежурството и да направи незабавно точни изчисления за поведението на спътника в предстоящите няколко дни. Останалите колеги да поумуват в камерите си върху проблема и след един час, отново събрани тук, ще решим какво да правим.

Само десет минути след сбирката директорът Леонов докладваше случая по телекомуникационната лазерна връзка на председателя на космическия консултативен съвет Норберт Шел.

22 часът и 36 минути. Половината човечество, заковало нетърпеливи погледи в телевизионните стереониши, очакваше с притаен дъх спешното съобщение на световноизвестния Шел. Любопитството беше оправдано, тъй като досега нито един член на съвета не беше излизал открито за обсъждането на какъвто и да било въпрос.

Тъмните екрани просветнаха и пред милиардите зрители се появи побелялата глава на председателя. Подпухналостта на лицето му го правеше да изглежда грохнал. Той се позакашля гърлено в дебелината си месеста ръка и заговори с дрезгав басов глас:

– Хора на Земята! Призовавам ви да запазите спокойствие след това, което ще чуете. Днес, 28 май 2078 година, в 21 часа и 12 минути по Гринуич, метеорит проби обвивката на спътник със специално предназначение. От мощния удар той се е отклонил опасно от нормалната си орбита. Излязла е от строя системата за автоматична корекция на полета и практически

спътникът е станал неуправляем. Поради нарушаване целостта на външната му обвивка около него се образува непрекъснато увеличаващ се облак от изключително отровното вещество „Ейджънд ориндж-23“. Най-неочаквано дефолиентът следва орбитата на спътника. Още по-страшното е, че той не се разрушава от космическите лъчи. Според предварителни изчисления, след около два месеца смъртоносният облак, погълнат от земната атмосфера, ще зарази непоправимо огромни гъсто населени райони.

Необходимо е незабавно с общи усилия, правителствата на всички държави да вземат участие в разрешаването на проблема. За целта предлагам следното: първите ръководители на страните със специализирани комисии, да се съберат след два дни в световноизвестния подводен курорт „Бел рив“. От точността и активността на всяка страна ще зависи съдбата на цялото човечество, вероятно единствената разумна цивилизация във вселения океан. Не ни остава никаква друга възможна алтернатива освен да действваме.

Образът изчезна също така бързо и внезапно, както се появи, за да остави зрителите в страховито недоумение. За миг у всички се стопи чувството за безопасност. В тази зловеща нощ нито един от тях нямаше да заспи спокойно. В главите бавно си пробиваше път мисълта, че човечеството е поставено под заплахата за пълно самоубийство, плод на най-развитата му техническа и военна мисъл.

Двадесет и първи, може би и последен век, не се различаваше много от своя предшественик. Стръвта към въоръжаване и манията за превъзходство стана причина в космическото пространство около Земята да летят заплашително десетки хиляди спътници и ракетоносачи с ядрено и химическо оръжие на борда.

Много трезви гласове търсеха помощ. Заплашваха, убеждаваха. Но алчни и честолюбиви човекоподобни зрънца бавно и методично кълняха и хвърляха сянка върху крехкото цвете на надеждата. И ето, че последствията не закъсняха...

Още на другия ден всички правителства потвърдиха официално участието си на „Бел рив“. Положението се оказа по-сериозно, отколкото допускаха някои.

Съвещанията на специализираните комисии се провеждаха при затворени врати. От многобройните предложения до този момент нито едно не можеше да гарантира пълен успех. Задачата за спасяването на планетата изглеждаше непосилна за хората. Дните за ужас на всички безмилостно се топяха. Както никога, народите очакваха безпомощни своята участ. Те дори нямаха сили у себе си да изразят възмущение от причината за възникването на инцидента.

Спътникът заедно със смъртоносната си къдрава опашка застрашително приближаваше Земята. Отлетя неусетно цяла седмица в тягостни безплодни дискусии на участниците в срещата. И когато положението изглеждаше безнадеждно, един млад африкански астроном неочаквано разчупи наслоения песимизъм. Той поднесе на делегатите сложно, но криещо в себе си искрица надежда, решение.

Според Йънг, така се казваше младият негър, първо беше необходимо да се избере подходящ астероид измежду милионите кръстосващи слънчевата система. Могъщият каменен великан, отклонен от своя път, трябваше да премине през средата на смъртоносния облак и със своята огромна маса да го увлече в новия си път из Вселената.

– Но как ще стане всичко това? – запитаха с недоумение присъстващите.

– Като се действа прецизно, господа – отговори Йънг и вдигна ръка с едно малко матово-черно кубче. – Ето тук е записана пълната информация за всички известни нам астероиди. Тук е и интересуваният ни М-5577833, върху който съм се спрял поради неговите размери, маса, скорост на движение и изчисления от Центъра път през Слънчевата система. Но сега на нас, т. е. на човечеството, ни е жизнено необходимо огромно количество ядрено гориво. Запазете спокойствие, колеги! Помислил съм за това. Ще го вземем от всички средства за масово поразяване на Земята и от стоте ракетоносача около нея.

Присъстващите онемяха. Върху гребена на техните бореци се една с друга мисли изплува традиционният въпрос: „А кой ще гарантира след това сигурността ни?“

Йънг сякаш телепатично се досети и продължи:

– Добре, господа. Вие помислете по-добре за това, което ще се случи с нас утре. Съгласете се, че в други ден няма да имаме нужда да се грижим за безопасността си.

Думите му попаднаха право в целта, разкъсвайки дебелия броня на недоверието и страха.

Само след два часа светът погълна новината. Масови митинги и шумни демонстрации заляха Земята. Тази нощ то се превърна в една голяма горяща факла. Огнени прожекторни потоци се разливаха застрашително по широките улици на градовете. домашният уют отстъпи мястото си на хладния, пълен с неизвестности мрак. Хилядолетната история не си спомняше да е имало някога такъв синхрон в мислите и действията на хората. Цялата Земя беше като обезумяла.

На следващия ден конференцията обсъди окончателния вариант на проекта. Делегатите възложиха единодушно на Йънг ръководството по изпълнението му.

В едноседмичен срок под зоркото око на специално избрани в „Бел рив“ комисии бяха демонтирани всички бойни глави. Ентузиазираните учени, влизащи в групата на неуморния Йънг, изработиха за рекордно кратко време от три дни двата спасителни заряда. Всеки един от тях беше в състояние да пръсне Земята на десетки парчета.

За щастие ракетопланите от типа „Товарен“, произведени през миналата година, можеха да отнесат взрива за пет дни до избрания астероид.

Стартът на първата ракета беше насрочен, според предварителните изчисления, за 12 юни 2078 година. Излитането на ракетата от стартовата площадка 48-Д щеше да се предава директно от всички телевизионни компании. Човечеството губеше търпение.

През последната седмица екипът на Йънг почти нямаше време за сън. Самият Йънг, посивял от умора, с дълбоки сенки под очите, непрекъснато изчисляваше, проверяваше...

Той многократно разигра програмата за управлението на полета и взрива на първия ракетоплан „Победа-1“. Страхът от случайни изненади не му даваше покой. Ученият се надяваше, че след първия взрив щеше да получи пълна информация за параметрите на астероида. Окончателната корекция на полета на небесния гигант трябваше да стане с точното определяне на разстоянието между него и втората ракета „Победа-2“ в момента на взрива.

Злополучната съвременна техника беше стигнала до такова съвършенство, че корабът можеше да бъде насочван от Земята в произволно място на Слънчевата система с точност до един километър.

В хладното утро на 12 юни 2078 година излетя първата товарна ракета. Сребристото й тяло се втурна през плътните

къдрави облаци с устрема на надеждата. Пред милиардите стереониши хората стискаха до посиняване устни.

Йънг, новият кумир на човечеството, запазваше в тези решителни мигове удивително самообладание. Той разбираше, че от прецизното управление на кораба зависеше дали след месец Земята щеше да бъде обвита с черния воал на трагедията. Негодувание изпълваше душата му. Увереност в успеха повдигаше тежките сънливи клепачи на очите и задвижваше задъхания от изтощение мотор на мисълта.

След седем дни ракетата се доближи на определеното разстояние от астероида, който се движеше отвъд орбитата на Марс. Настъпваше решителният момент. С могъщия си взрив „Победа-1“ трябваше на всяка цена да отклони набелязания обект към земята...

Йънг обяви готовност номер едно. Най-добрите му специалисти смениха дежурните. Главният компютър сигнализира, че до взрива остават само десет минути.

Младият учен, превърнал се цял в слух и зрение, следеше показанията от паралелната работа на десетте свръхмощни ЕИМ. Въпреки че програмите бяха разработени по различни алгоритми, показанията съвпадаха.

Десет секунди до взрива. Металическият глас на електронния брояч прониза присъстващите: 10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1. Взрив!

След около минута, когато последствието на взрива отмина, компютрите изчислиха новата траектория на астероида. Отклонението съвпаднаше с предварителните изчисления. Сега огромният звезден къс летеше заплашително към Земята. При неуспех във втората фаза на експеримента трагедията на човечеството щеше да бъде пълна.

Йънг се беше превърнал в изопната до краен предел струна. Не беше свикнал с шумните вестникарски изявления и нахалството на журналистите, затова седеше усамотен в кабинета си. Той поддържаше връзка единствено с машинната зала на Центъра за управление на полета и с дежурния екип.

Изтощеното му лице изразяваше твърда решителност и вяра в крайния успех. В големите му очи, хлътнали от напрежение и безсъние, се отразяваше огромното желание да помогне на хората.

Вторият взрив се предвиждаше на един милион и сто хиляди километра от Земята. Всички тръпнеха в очакване. Никой не беше сигурен в крайния успех. Съмнения глождеха до болка душите. „Сивият булдог“ приближаваше горните слоеве на атмосферата. Гмурнеше ли се в тях, спасение нямаше. Смъртоносният прашец щеше да се разпилее по повърхността на цялото земно кълбо и...

Телевизионните програми целодневно излъчваха коментари на видни специалисти за изхода от експеримента. Вече две седмици обезумялото човечество живееше в това, болестно състояние.

Театри, кина, ресторанти, барове, стадиони бяха опустели. Усмивката изчезна от устата на хората. Те по цял ден стояха пред стереонишите в очакване на радиовръзката.

26 юни 2078 година. Йънг събра за последен път екипа си. Те провериха старателно резултатите от изчисленията за мястото на втория взрив. Програмите бяха готови и компютрите изчакваха контролните показания в тях.

Оставаха още няколко мъчителни часа. Залата за управление на полета се изпълни отново с учени, журналисти. Тук бяха и всички първи ръководители на страните. В малките стереониши, монтирани пред тях, се появяваше непрекъснато

информация за астероида, местоположението на „Победа-2“ и времето до втория ядрен взрив.

Когато младият Йънг влезе устремно в залата, всички ръководители се изправиха на крака в знак на уважение и страхопочитание. Сега те разбираха, че съдбата на планетата е поверена в ръцете на този млад човек.

Йънг се движеше уверено в своята ослепително бяла престилка. Зае мястото си на централния пулт за управление, от който можеше да разговаря едновременно с десетте компютъра. На стереонишата пред него се изписа последната информация.

До взрива оставаха по-малко от десет минути. Журналистите, скупчени в тясната част на овалната зала, сякаш си бяха глътнали езиците. Обичайното оживление, което създаваха около себе си, го нямаше.

Изведнъж на екраните пред всички се появи пепелявото тяло на астероида. Неговите огромни размери предизвикаха скрито безпокойство. Спътникът с телевизионната апаратура изпратен специално за случая, беше само на 26 хиляди километра и всички зрители ясно виждаха грапавата повърхност на спасителния, дълъг може би около стотина километра, къс.

Електронният брояч изостри металния си глас. Ударите на сърцата съвпадаха с отброяваните от него секунди: 10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1... Взрив!

Стереонишите се изпълниха с бяла пелена. Спътникът, отразяващ до този момент събитието, беше отклонен от мощния взрив в неизвестна посока.

Всички изпаднаха в паника. Никой нямаше представа какво се беше случило. Погледите на присъстващите в центъра за управление на полета нетърпеливо пронизваха Йънг.

Младият учен провери последните резултати и неговата слаба фигура се изправи енергично.

– Хора, спасени сме! – с пресипнал от щастие глас промълви той.

Тази единствена дума, заради която разтвори устните, криеше в себе си необяснима мощ.

Всички като ужилени се изправиха на крака и започнаха да се целуват, да се прегръщат, да плачат.

Някой в суматохата извика „Йънг!“ и цялата зала гръмна възторжено:

– Йънг! Да живее Йънг!

Щастливите погледи търсеха бялата престилка, но от нея нямаше следа.

Йънг беше свършил съвестно своята работа. Сега единственото му желание беше да спи, да спи...

След около час огромният астероид профуча „на косъм“ от Земята. Той летеше по своя нов път към дълбините на Вселената, увлякъл със себе си спътника и неговата смъртоносна опашка. И този път измъченото човечество бе отървало кожата си.

Раковина за седем пиастра

Фантастичен разказ

Иван Въргов

Гледано отгоре, Червено море е нечисто синьо, със зелени плитчини и яка от утаена сол. Пустинята е разръфала бреговете му в заливи, протоци и лагуни, сред които – почти островен – е градът. Един град без пушеци, без заскрежен асфалт и унило скърцащи трамваи. Всичко в него е бяло, осветено като на сцена, обилно поръсено с прах и подправено с дразнеци миризми от многобройните ресторантчета. Къщите в центъра крият оскъдните си сенки под чадър от каменни сводове. В сенките, на плетени столове, мъжката част от населението бавно сърба кафе. По витрините на фотографите са накачени усмихнати снимки на тъмнокожи красавци. Красавците са от племето шалюки. Но всичко това – шалюхите, уличните продавачи и дразнещите миризми – ще е после, а сега самолетът бързо потъва в горещия въздух, под нас наедряват вили с плоски покриви, полусъборени като след ураган къщички, леки коли направо през пясъците. Височината се топи с рязка болка в ушите.

Кацаме...

Ако затворя очи, ще си представя съвсем точно летището с ниските постройките, бухналите палми, мързеливата камила край пистата, а след това и митничарите, всички с очила и малки мустачки, които попълват прилежно безкрайните си формуляри. Споменът е жив и ясен, макар да са минали доста години. Може би е така, защото това беше първото ми пътуване из Африка. Може да е заради раковината. Има обаче странно противоречие между фотографичната точност, с която

помня всички подробности, и подсъзнателното желание да забрави тази история – съвсем, ако е възможно. Това, впрочем, е доста банален признак за гузна съвест и аз знам защо е така.

Но да бъде последователен.

Купих раковината надвечер, след като бях ходил вече на лов за корали. Защото аз ходих и на лов за корали, а как иначе? Гмурках се с наивната лакомия на новоизпечен покорител на тропиците, хвърлих със съжаление току-що отчупените клонки, защото откривах по-красиви, и не обръщах внимание, разбирате, на подозрителната слуз, която шаваше из дантелените им дупчици. Половин час по-късно тя започна да излъчва такава воня, че се наложи да изхвърля и най-славните си трофеи, възмутен и разочарован. Срам-не срам, тръгнах към пазара, където коралите се продават изварени и лакирани.

Винаги съм мислил, че най-лесна за доказване от всички философии е тази на фаталистите. И наистина: почти случайният ми престой в града край Червено море, зверската горещина в хотела и позорният край на лова на корали – всичко ме водеше като по добре скроен сценарий към пазара, към онази единствена сергия, на която – сред куп евтини боклуци – ме чакаше раковината, самата тя с вид на евтин боклук. От гледна точка на раковината обаче нещата сигурно изглеждат иначе. Аз бях лошият ѝ шанс – ако не бях аз, тя може би щеше да се перчи един ден в най-големия музей на света или в ръцете на най-прочутия професор.

Както и да е.

Пазарът под каменните сводове вдигаше шум за всяка продадена дъвка колкото за презокеански кораб. Моята сергия и моят продавач ме чакаха в един забутан, лошо осветен ъгъл,

сред миризми на печена риба и гниеци плодове. Сериозният мъж в бяла галабия на чудноват английски ми предложи стоката си: златни пръстени с рубини колкото лешник, откраднати от Археологическия музей в Кайро статуетки, също и личния талисман на последния вожд на шалюките – всичко това на половин цена, защото съм му симпатичен. На мен пък продавачът ми стана симпатичен, защото ме лъжеше без особено старание, само от уважение към занаята си. Избрах три разкошни корала, лъскаво лакирани, талисмана на последния вожд – фигурка от тежко черно дърво и ловен нож в ножница от змийска кожа, с гривна за окачане над лакътя. Общата цена на тези съкровища бързо падна от десет на една лира, продавачът ме благослови, доволен от сделката и, все пак сериозен, измъкна изпод купчината евтини боклуци неугледна, овехтяла на вид и мътна на цвят раковина. „Седем пиастра“, каза той. Нямам нищо против числото седем, както и против всички други числа, но все пак странно е, когато на африкански пазар ти предлагат нещо на смешно ниска и незакръглена цена. Това учуди дори мен, новака. „Пет пиастра“, казах аз, но човекът този път не искаше да се пазари и повтори упорито: „Не, господине, седем пиастра.“ Амбицирах се: „Добре, вземам я!“ Търговецът пое избелялата банкнота от десет пиастра, подаде ми раковината, няколко жълти монети с дупка по средата – точно три пиастра и все така сериозно каза: „Благодаря ви, че я взехте, господине.“ Тръгнах си смутен, без да знам защо точно.

Хотелската стая приличаше на вертолет заради гигантската перка на вентилатора, която лениво се въртеше под тавана и разместваше задушната топлина между високите стени. Обзе ме виеща носталгия, точно според закона за розовия цвят на далечните разстояния. Спомнях си с умиление мрачната

ноемврийска София и унило скърцащите трамваи, изпълнени с кихавици. Опитах се да се приспя с някакво английско списание, като пуших жадно – типична реакция на необичайните преживявания. В стаята нямаше пепелник и аз изтръсках пепелта в неугледната раковина, която купих за седем пиастра. Доста по-късно осъзнах едно автоматично отбелязано впечатление – от раковината леко духаше, но димът от угарките по непонятни причини не излизаше навън.

Трябва да е било към полунощ, когато отидох в банята с пожълтели от времето плочки, за да почистя раковината пепелник. Тръсках я дълго, докато се ядосах на глупавите и извивки, но отвътре не падна нито прашинка. Тогава реших да я измия както трябва и я подложих под топлата струя на крана. Минаха около десет секунди. Десет секунди изглежда е времето, за да разбере човек, че нещо не е в ред. Струята изчезваше в раковината. Оставих я да тече една, три, пет минути... достатъчно време да се напълни цяла кофа – струята изчезваше безследно. Що за мистика! Затворих крана и обърнах раковината. Нито капка вода не изтече от нея. Това ми се стори напълно естествено, защото, ако в една раковина изчезва кофа вода, нормално е от нея да не се излее нито капка. Сложих я до ухото си. Тя дори не издаваше шум на морски прибор, както е прието за почтени черупка от този вид, може би защото широкият ѝ край беше силно нащърбен. Дълбоко в себе си сигурно съм непоправим педант, тъй като не понасям повредени предмети. Но в раковината имаше и нещо друго, което дразнеше – формата ѝ. Аз съм инженер и последните ми сведения по зоология са почерпени от телевизионната поредица „Познавате ли животните?“. От поредицата обаче ми е известно, че раковините от този вид – независимо дали са от Червено море или от плитчините край

Несебър, имат едно общо свойство: варовиковата им спирала е точно от седем витки и половина. Половинката ме нервира най-много. Цялото това програмирано подобие прозрачно намеква за някаква древна, най-първа, прараковина, наследниците на която с тъпо упорство, траещо милиони години, спират точно по средата на осмата витка, като че някой им казва „Стой!“. Зад думичката Някой напоследък наднича един доста зловещ образ на асистентче от другия край на Галактиката, което е конструирало биороботите на Земята (и мен, и вас!), с всичките им витки, крайници и носталгия, и сега слуша хоботестия академик да крещи: „Некадърник! Провали опита! Пълен брак! От утре отиваш в производството!“ Зеленото асистентче почервенява от срам и протяга пипало към копчето, под което пише „Земя-изкл.“, – чели сте подобни дивотии из фантастичните книжки, предполагам. Аз обаче съм върл реалист и ми е ясно, че седемте витки и половина на онази най-първа раковина са били точно определени от земното притегляне, от състава на атмосферата и на морската вода, а може би от отношението на облачните към слънчевите дни или от количеството цветен прашец във въздуха. Ясно ми е също, че тези седем витки и половина са, така да се каже, бебешка снимка на земята от времето, когато вулканите са кипели като чайници и топлите още океани са избирали форма за бреговете си. Ясно ми е... и все пак това ме ядосва.

Моята раковина имаше повече от девет витки.

Стара, прастара, помътняла от старост, пълна с цяла кофа вода, от която не можеше да изтече обратно нито капка – тя имаше девет витки и нещо. От нащърбената ѝ фуния лекичко духаше. В мен се размърда и заоглежда войнствено човекът на точните науки.

През следващия половин час опитвах да напълня раковината като спестовна касичка с наши стотинки и продупчени местни монети, със смачкани цигарени кутии, дъвки, капачки от пепси кола и цяла кесийка захаросани бадеми, която бях купил някъде по летищата. От време на време обръщах и тръсках черупката без сериозна надежда, че нещо ще излезе обратно, просто така – за чистота на експеримента. Предметите влизаха някъде докъм шестата витка, където спиралата ставаше фактически непроходима, и там изчезнаха – безшумно, като че ли ги пусках от балкона на десетия етаж. „Ехе – казах злорадо. – Има и по-хитри начини!”, след което закачих най-тежката продупчена монета за дълъг конец и я спуснах в раковината така, както се спуска въдици в езеро. Монетата безмълвно потъна, конецът се плъзгаше между пръстите ми, имах странното чувство, че монетата става все по-тежка и пада по-бързо надолу. Конецът свърши – пресметнато на око, някъде около петнайсет метра. Започнах внимателно да го изтеглим обратно, като рибар, който не знае дали ще извади някои безобидна рибка, акула или морска мина.

Извадих монетата. Тя беше влажна и имаше лек дъх – на озон, струва ми се. Сега пък озон! Откъде накъде!

В този момент ми хрумна нещо, което можеше да mine за гениално. Спускането на монетата беше спускане в някакво неочаквано, невъзможно и все пак напълно реално пространство, цяла бездна; тренирането ми съзнание лесно го свърза с представата за времето. Трескаво свалих ръчния си часовник от металната му гривна, завързах го с конца и го спуснах в раковината. Течният кристал изписваше: 01:12:36... 01:12:37... Взех нервно списанието; от опит знам, че една страница се чете за около десет минути. Напъхах в себе си

цяла колонка скучни любопитни факти и някакъв невзрачен разказ. Бях толкова възбуден, че запомних всичко, което четох тогава, помня го и досега: „някои видове морски хищници никога не страдат от инфекциозни заболявания и изобщо се отличават със завидно здраве; всички случайни рани при тях зарастват с необикновена бързина...”. Прочетох цялата страница, постоях още няколко минути със затворени очи – за да е сигурно, че не съм чел прекалено бързо – и предпазливо изтеглих часовника. Чувствах се като пред вадене на зъб. Искях всичко да е наред, без фокуси, но щях да се учудя, ако беше така.

Течният кристал показваше 01:12:43..., 01:12:44..., 01:12:45...

Знаех какво трябваше да направя – теоретично поне. Раковината се нуждаеше спешно от рентгенов преглед, от облъчване с ултразвук, гама-лъчи и всичко, което е измислила науката за надничане през запушени ключалки, наречена интроскопия. Неестествената черупка трябваше да бъде изследвана с оптични сонди и по още сто умни начина, но аз изпитвах желание да я разбия – сега, тук, веднага!, – за да разбера кой си прави номера с материята и времето. Желание на човек, който твърдо вярва в непоклатимите закони на хилядократно повтореното си ежедневие, диво желание да разбера какво става, също като онова, което кара хората с риск за кожата си да се навират между атомите или сред звездите. Въръжих се от банята с дълго парче ръждива тел и започнах да мушкам непознатото нещо, скрито в извивките на раковината. Мушках с непонятно ожесточение, като че бях затворен в съвършено тъмна стая с неизвестен враг, от който зависеше животът ми. Имах чувството, че държа в ръцете си някакъв друг, цял отделен свят, моята ръждива шпага го

пронизваше с ярост, смътно в себе си исках да съм сигурен, че този свят е пуст, и тогава отдалече, от милиарди километри се чу рев... или вик..., или хриптене... нечовешко..., но и неживотинско..., болка и изненада... Неугледната, безжизнена раковина, която гълташе продупчените монети като повреден телефонен автомат, викаше с глух, далечен глас, спиралната акустика не го усилваше и не го правеше по-близък, а само подчертаваше безумната му отдалеченост. Ръцете ми трепереха, когато измъкнах ръждивата тел. На върха ѝ имаше няколко гъсти жълти капки. Гледах парчето тел почти в паника. Изпитвах суеверен ужас от жълтите капки. Захвърлих подалеч от себе си това, което можеше да бъде кръв – жълта, кръв! – захвърлих раковината и изтичах на верандата.

Африканската нощ беше тъмна и гъста, с безмълвно стаени палми и прозрачен блясък на звездите. Те приличаха..., те приличаха на самите себе си: огнени кълба, отдалечени на немислими разстояния от нас и помежду си, струпани в абсурдна блясканица пред очите ни – най-невероятната и грандиозна картина, която човек може да наблюдава всяка ясна нощ. Осезаемата дълбочина на нощното небе ме притискаше, бях на дъното на някакъв съд, изпълнен с пустота и звезден блясък, който се разширяваше над мен към безкрайността, завихрена от спиралите на галактиката в гигантска раковина. И тогава видях..., представих си..., във всеки случай, това не беше сън или халюцинация... как отгоре падат горящи снаряди, обвити и отровен никотинов дим..., звездите изригнаха разрушителни потоци вода..., тежки воденични камъни от евтин метал изпълниха пространството с грохот... и като в мъчителен кошмар от спиралите на галактиката се втурна ръждиво острие, нацелено право в мен, неотвратимо и програмирано да убива.

Представям си снизходителните ви усмивки. Защитни реакции на претовареното съзнание, има го във всяка книжка по елементарна психология, нали? Все едно! Можете да се усмихвате, но тогава се почувствувах на мястото на онези от раковината. (Не ме питайте какво значи „онези“!) Защото съм сигурен, че тя е била част от друг един свят, и че деветте витки са визитна картичка на друго притегляне, на друга радиация, на друга атмосфера... Отделен е въпросът как тази визитна картичка е попаднала при нас. Оставена нарочно? Забравена? Загубена? От кого?... Или раковината съществуваше едновременно Тук и Там, като допирна точка между две различни пространства, в която мащабите и разстоянията губеха установения си смисъл?

Нямам що-годе сваятна теория, иначе щях да съм Айнщайн. Знам само, че формата на раковината – на коя да е раковина – съдържа простата и плашеща идея за пространство, което се всмуква като смерч от безкрайно голямото към безкрайно малкото... или от безкрайно близкото към безкрайно далечното... Смерчът на моята раковина водеше някъде и аз досега мисля за нея като за врата, неочаквано отворила се пред мен. А може би тези врати са много и ние просто нямаме достатъчно въображение, за да ги открием?

Хората мъчно се разделят с обичайните представи, дори във фантазиите си.

Кой е казал, че чуждите светове са обезателно на еди колко си светлинни години от нас? И че ще можем да ги достигнем чак когато построим някакви свръхракети? Ами ако тези светове са тук, наоколо, и пътуването до тях е само едно протягане на ръка? Или случайно спиране пред случайна сергия, забутана сред глъчката и миризмите на онзи далечен африкански пазар...

Сега ще ви кажа какво стана с раковината.

Сигурен съм при това, че ме подозирате във възможно най-непочтения финал на тази история. Прави сте и аз мога само да съобщя подробностите.

Закачих с ръка раковината, наистина случайно, тя падна от масата върху пода-мозайка и се пръсна на парчета. Множество парчета, големи и малки, помътнели от старост отвън и лъскаво гладки отвътре. Повреденият телефонен автомат бе изгълтал моите монети и угарки и те бяха изчезнали. Ровех из парчетата, опасявайки се да не видя отново жълтите капки, но варовиковите отломки сухо тракаха. Нищо повече не мога да добавя.

Напуснах града край Червено море след два дни. Не взех за мен нито късче от раковината – навярно по същата причина, поради която бих искал да забравя всичко това. Съвсем, ако е възможно.

Най-изтощителното чувство е чувството за вина. Особено, когато не знаеш пред кого си виновен.

[««](#)

Instar Omnium¹

Фантастичен разказ

Виктор Жвикевич

Слънцето, около което се въртеше планетата, се намираше в такъв участък от Космоса, който беше не особено приятен дори за хора, привикнали към пустотата. То плуваше зад област, изцяло изметена от слънчевия вятър, плъзнала като пустиня на едно пространство от петстотин кубически парсека.

Първи самостоятелен полет – и изведнъж планета. Старите космически скитници от Разузнаването не могат да скрият вълнението си, когато алтиметърът отчита колко остава до повърхността на току-що открития свят, а какво да кажем, ако пригодна за живот планета попадне в първия ти полет.

Опитният разузнавач знае: той може да намери нещо, но може и да не намери. Още по-опитният е убеден, че ако щеш се изправи на главата си, ако щеш като откачен кръстосвай Галактиката надлъж и шир, все тая – няма да откриеш нищо, заслужаващо внимание. Но ето курсантът от последния курс на Школата за космическо разузнаване не може да не вярва непоколебимо в очакващите го на всяка крачка суперцивилизации, мрачни тирании на космическо средновековие или преселващи се от звезда към звезда стада ракетоподобни чудовища, с които трябва да се водят непрекъснати битки. Е, може и сред практикантите понякога да се срещат кисели скептици, но Бадо не беше между тях...

Неговата ракета затвори втората витка и навлезе в коридора на спуска, отвеждащ точно в набелязаната точка за приземяване. Бадо избра плоска равнина, където забеляза зелена ивица, която от голяма височина напомняше земна

гора. Включи системата за гравизабавяне, за последен път погледна към тъмната мъглявина и... видя втората ракета. „А пък в Комисията по разпределението ме уверяваха, че тук още не е стъпвал човешки крак – помисли той с досада. – Или тези яйцеглави бюрократи са решили, че такава планетка е достатъчна за двама?“

В това време ракетата загуби орбиталната си скорост и започна спуска. Бадю с учудване забеляза, че вторият кораб повтаря маневрите му и безсрамно се готви да кацне близо до избраното от него място. За да смекчи кацането, ракетата изхвърли от дюзите си последната порция гравитони и оставяйки зад себе си всички слоеве на атмосферата, меко се докосна до почвата.

Без да включва изгасналите при кацането екрани, Бадю започна да облича лекия скафандър. „Ако ще е сюрприз, да е сюрприз – помисли си той. – На екрана всичко изглежда неестествено.“

Биоанализаторът съобщи състава на атмосферата. Нямаше нужда да се използва кислороден апарат, затова Бадю остави тежките балони, отметна силиконовия шлем и натисна клавиша, деблокиращ ключалката на шлюза. Асансьорът го спусна направо на повърхността.

Той подозрително вдъхна с носа си, въздухът се оказа приятен и прохладен и Бадю задиша с пълни гърди. После бързо се огледа. Пред кораба се разстиляше най-обикновена полянка. Равната трева изглеждаше като подстригана, само белите главички на някакви глухарчета стърчаха над нея като топки за голф, които са се ударили в земята, подскочили са и после са забравили да паднат обратно. Лекото подуване на ветреца едва раздвижваше прозрачния въздух. „Пасторал!“ – презрително изкриви устни Бадю. Той неуверено пристъпи от

крак на крак, оправи ремъците на раницата и на предвидливо взетия от ракетата блестяр и... отново видя същата онази ракета.

Тя стърчеше неподвижно, почти невидима на фона на близката гора. В подножието ѝ също стоеше някой и гледаше Бадю, само че слънцето светеше в лицето му и той бе принуден да прикрива очите си с ръка. Скафандърът му в същия цвят – ясно, някой от Школата за космическо разузнаване. Бадю искаше да се отправи в противоположна посока, но единственият интересен обект за изследване наоколо беше само гората и той реши независимо от всичко да върви именно натам. Неочаквано младежът направи няколко крачки към него. Беше доста симпатичен – на ръст почти колкото Бадю, може би само малко по-млад. Затова пък от пръв поглед се виждаше – сродна душа: оръжието небрежно праметнато зад гърба, на врата – ярко шалче, завързано в такъв невероятен възел, че с него би могъл да се справи сигурно само Александър Македонски. В очите му играеха весели дяволчета, а вирнатият, посипан с лунички нос забавно се смръщи, когато усмивката му откри два реда бели зъби. Като капак на всичко той без всякакви церемонии се доближи до Бадю и с широко, свободно движение му протегна ръка.

– Казвам се Сток – съобщи той.

Бадю зяпна и така си и остана като превърналата се в солен стълб някога жена на Лот. Само че тя бе станала жертва на излишното си любопитство, а той се вкамени от изумление. Беше му необходима цяла минута, за да осъзнае такава проста истина, че младежът се беше обърнал към него веднага телепатически.

– Аз – Бадю, – представи се най-после той по същия начин.

Постепенно дойде на себе си. Всъщност Бадо беше лентяй от висша степен и затова предпочиташе телепатически контакт пред всяко „дране на гърлото“. Така че срещата с човек, който по този въпрос споделяше възгледите му, доведе Бадо почти до възторг. Той прие това като благоволение на съдбата и вече без особено съжаление се примири с мисълта, че ще трябва да се задоволи само с половината от заслугите при разкриването на тайните на тази планета.

– Срещнахме се, значи – каза той.

– Отначало това като че ли не ти хареса много? – погледна изпод вежди Сток.

– А на тебе?

Двамата се разсмяха и дружно поеха към гората.

– Ти в кой курс си? – попита Бадо.

– В трети – отговори Сток.

Бадо покровителствено го потупа по рамото:

– След две години ще получиш моя ранг.

– Е-е... – Сток пхна ръце в джобовете на скафандъра. – Рангът си е ранг, а главата си е глава.

– И това е вярно. Само че най-добрите глави съм ги виждал в музея. Прекрасни бюстове...

Сток снизходително сви рамене и искаше да добави, че на него още в трети курс са му разрешили полет, но в това време те навлязоха между първите дървета, чиято необикновена форма прикова вниманието и на двамата.

Всички дървета изглеждаха еднакво, като че ли бяха на една възраст. Равните разстояния между издутите в долната си част стволове създаваха впечатление за добре поддържан парк. Приличаха на гигантски вази със стиска листа в гърлото. Поразително беше пълното отсъствие на фиданки и храсти,

свободното пространство между стволите беше постлано с пухкав килим от жълтеникав мъх.

– Интересно дали тук са се развили някакви висши организми? – каза Бадю. – Започвам да се съмнявам в това. За сега не съм видял друго освен тревички по поляната и тези дървета. Ако не се броят, разбира се, мухите, но с тази напаст е пълно на всички планети.

– Да, само мухи – потвърди Сток. – Според Илденден, топологията на биосферите на планетите от този тип не благоприятствува за развитието на висши форми на живот.

– Илденден може и да греши...

Бадю нямаше и понятие кой е този Илденден и независимо от отчаяните усилия не можа да си спомни и най-малкото споменаване за него в купищата учебни помагала. За всеки случай обаче в присъствието на Сток реши да не се задълбочава в чуждопланетната систематика на видовете и да се ограничи със скептични забележки. Но този път на младия колега трябваше да бъде даден урок.

– Днес съществуват няколко теории, описващи биогенеза на низшия разред на планетите на самотните звезди. Тези теории обясняват всичко подробно, но взаимно се изключват. Така че Илденден може да си твърди едно, а Нарден – друго. Ортодромията на еволюционните моменти при прагматичната оценка на степента на вероятност неизбежно доказва хетероморфичната природа на самоорганизацията на неживата материя. Затова можем да се надяваме... – Тук Бадю вмъкна в лекцията си един случайно назубрен цитат от „Естествознанието“ на Карден, който, трябва да признаем, и сам не разбираше напълно. Но той с облекчение забеляза, че това направи впечатление. Сток също предпочете да смени темата.

– По дяволите всички премъдрости – каза той. – Можем да се поздравим, че най-после, получихме самостоятелна работа и яйцеглавите с любопитните си носове не ни висят над главите. След няколко години непрекъснато „не знаеш“, „не можеш“, „трябва да се стегнеш“ най-после имаме възможност да размърдаме не само това – Сток удари с длан по челото си, – но и това – и той сви ръката си така, че бицепсът му опъна ръкава на скафандъра.

Искреността му се хареса на Бадю. Те вече твърде дълбоко бяха навлезли в гората, но тя като че ли не бързаше с нищо да освежи еднообразието на разходката им. Двамата вървяха един до друг, бърбейки на ум и гръмогласно се смееха на всяка сполучлива шега. Не се случва често двама така изведнъж да си допадат. Още повече, че случаят ги събра при не съвсем обикновени обстоятелства: Бадю вече благодареше на съдбата, че така навреме му изпрати другар – самостоятелното разузнаване би му омръзнало твърде скоро.

– Знаеш ли какво? На мене ми стига – заяви Сток. – Няма какво да търсим тук. По-добре да направим няколко прелитания, да огледаме отвисоко и ако не открием нещо интересно, да напишем рапорт – и адио...

– Ще видим – каза Бадю. – Но на този етап една почивка би ни дошла добре. – С тези думи той смъкна от гърба си раницата и захвърли пистолета под най-близкото дърво.

Те се проснаха на твърдия мъх. Бадю демонстративно измъкна от джоба си кутийка с хранителни таблетки и с геройски вид глътна една. Вкусът ѝ беше такъв, че той не можа да сдържи гримасата си. Утеши го само подобното изражение на лицето на Сток, който с не по-малко мъжество напъха в устата си три таблетки наведнъж.

Известно време те седяха, без да се поглеждат един друг, докато най-накрая оклюманият Сток с невинен вид не попита:

– Навярно трябва да се изпълнят някои от предвидените наблюдения? Е например... да се измери налягането, да се определи напрежението на магнитното поле, да се изчисли излъчването и изобщо. Ти нали си взел прибори? Раницата ти е натъпкана...

Бадо веднага разбра за какво става дума.

– Взел съм, разбира се, но нали ние кацнахме независимо един от друг и всеки е разчитал на себе си... Твоята торба е не по-малка от моята...

Те се изгледаха един друг все още нерешително. Накрая Бадо придърпа към себе си раницата и без да бърза, започна да я отваря. Тя беше снабдена с, такова количество закопчалки, токички и ципове, че Бадо във всеки момент би могъл да се измъкне от положението. Обаче, както и следваше да се очаква, предпазливостта се оказа излишна. Сток не издържа и се закикоти.

– Бях уверен, че и двамата сме от един дол дренки!

– Ако на всичко отгоре се окаже, че и вкусовете ни са еднакви...

– То пред такава двойка целият свят е открит!

И вече без всякакви опасения те започнаха да измъкват от раниците си месни консерви и пластмасови кесийки с тайно взети на борда лакомства. Сток не без гордост извлече огромен термос и наля в чаши някаква течност, която упорито наричаше чай, въпреки че Бадо можеше да се закълне, че ароматът ѝ по странен начин асоциираше с Ямайка.

Когато от импровизирания Лукулов пир останаха жалки трохи, те почувствуваха умора. Не се знае дали изминатият път или излишъкът на погълнатите калории прекършиха

младите пилоти, но като се опънаха в сянката на едно подобно на африкански баобаб дърво, те сладко задряхаха.

Когато слънцето достигна зенита, първи се събуди Бадю. По навик той недоверчиво се огледа, но наоколо цареше от нищо не нарушаван покой. Сток лежеше по гръб с блажено изражение на лицето. Бадю вече искаше да го сръга в ребрата, за да го събуди, но случайно спря поглед на оръжието му.

Блестерът имаше тесен, проблясващ с метала си приклад, а цевта му завършваше с крушообразно разширение, от което стърчеше тънък рубинов шип. Бадю досега не беше виждал нещо подобно.

Без да му мисли много, той вдигна оръжието. Не откри по него спусков механизъм, но отстрани забеляза малък отвор. Като напъха пръста си в него, Бадю натисна намиращата се вътре изпъкналост.

От върха на рубиновата игла се откъсна матово-безцветна капка, която заплува по посока на най-близкото дърво. Но още преди да го докосне, дървото изчезна. Изглеждаше, като че ли това стана едновременно с натискането и едва после се чу къс трясък, сякаш се счупи стъклен съд. Бадю не забеляза веднага, че изчезна не само едно дърво.

„Не отрегулирах разряда“ – помисли си той и отново погледна към Сток. Учудването му нямаше граници, когато се вгледа по-добре в нашивките върху скафандъра на приятеля си. Нещо подобно на знаците на Галактическия флот. Бадю се хвърли към спящия:

– Сток! Събуди се!

Сток отвори очи и сънливо се усмихна.

– Атай-даса-утуна – промърмори той.

– Какво-о-о? – закрещя Бадю.

– Туна-са-до-родон – отговори Сток и сърдито смръщи чело.

Бадо се хвана за главата, като съобрази, че неволно е прибягнал до обикновената реч.

– Ти откъде си? – този път той попита телепатически и затова получи отговор.

– Ти какво, Бадо, да не се побърка? Как така откъде?

Бадо се хвърли към своя блестяр и подаде двата пистолета на приятеля си. Сток гледаше с кръгли от учудване очи.

– Откъде имаш това? Да не е някакъв нов тип?

– Кой? – попита Бадо.

– Разбира се, че този – Сток посочи блестяра на Бадо.

– Фю-у-у – свирна продължително Бадо. – А какво ще кажеш за това?

Той остави двата пистолета и докосна нашивките върху скафандрите. Едва тогава Бадо забеляза, че и ботушите на Сток са съвсем други: те плавно се сливаха със скафандъра му, без съединение, докато неговите собствени ботуши имаха на високите си кончове редица вакуумни смукалца.

Сток се опита да се усмихне.

– Така... – каза той. – Излиза, че за наблюдателност двойка... И на двама ни.

Бадо се постара колкото е възможно по-равнодушно да свие рамене. Ясно, че за всичко е виновна телепатията, помисли той. При нея е необходимо словесно кодиране на понятията и затова чрез нея могат да разговарят китаец с австралиеца, ескимос с европейец и дори... Именно. Информацията в чист вид е еднаква във всяка точка на Космоса. Бадо се наведе, за да вземе небрежно захвърлените преди минута пистолети, но Сток се оказа не по-бавен. Всеки сграбчи своето оръжие. Сега те стояха един срещу друг и внимателно следяха движенията си.

– Вече е пладне – заговори накрая Сток.

– Да... има много време.

– Трябва да проверим какво става там с ракетите...

– Да, поляната... почвата може да е влажна... Интересна гора – каза Бадо без всякаква връзка. – Какви цветове!

– Да и мъхът е някак странен – подхвана Сток. – От време навреме като че ли се движи.

Бадо уж случайно отстъпи крачка. Едва не се спъна в собствената си раница, но се престори, че не забелязва. На Сток му беше необходим само миг, за да се намери зад дървото. Не сваляше поглед от Бадо.

– Интересна гора – гласно промърмори последният и също отстъпи към близкия ствол.

– Тар-дон-то – чу той и с един скок се скри зад дървото. Известно време стоя притаен, готов да реагира мигновено на всяко движение на доскорошния си приятел, но наоколо беше тихо. След това му се стори, че чува шум от промъкващи се стъпки. Някъде помръднаха докоснати клончета. Бадо стисна ръкохватката на блестъра, вдъхна дълбоко пренаситения с кислород въздух и хукна да бяга...

...В навигационната рубка той с цялото си тяло се отпусна върху пулта. Натисна с лакът, бутона на защитната система, с рязко движение на големия пръст включи екрана за външен обзор и едва тогава рухна в пилотското кресло. Сега можеше да си поеме дъх... В това време корабът му оживя. Пулсираха двигателите, готови за бърза смяна на позицията в случай на нападение. Защитната система разтвори на няколко десетки метра анхилационните екрани и подаде в рубката сигнал за готовност за настъпателни действия. Изтри капките пот от челото си и насочи камерите за външен обзор към чуждия кораб. Той само изглеждаше мъртъв. Бадо знаеше, че „онзи“ също изчаква.

Бадо се наклони към екрана – над полянката още летяха пухчетата на смачканите глухарчета... После той отвори намиращото се над пулта шкафче, в което се пазеха предмети от първа необходимост в случай на непредвидени усложнения и измъкна оттам няколко дебели книги. Нетърпеливо започна да ги прелиства. На гръбчетата им четеше златнобуквени надписи: „Разумният живот в Космоса“, „Методика на установяване на контакт със същества от друг интелект“, „Линкос – проектоезик за космически контакти“. Бадо се надяваше, че ще може да поправи грешките, които бе допуснал до сега.

„Е, сега вече мога да пристъпя към опит за установяване на контакт“ – помисли той.

И беше прав. Сега вече можеше.

Инструкцията по първите контакти съвсем ясно предписваше максимално да се внимава при среща с представители на високоразвити галактически цивилизации. Внимание – преди всичко. Защото кой знае какви са ТЕ?

¹ Подобно на всички, както всички (лат.)

Вятърът на чуждия свят

Фантастичен разказ

Клифърд Саймък

Никой и нищо не може да спре междупланетното разузнаване. Този точен и регулиран механизъм, създаден и въоръжен само за една цел – да основе на чуждата планета плацдарм, да унищожи всичко враждебно и да установи база, на която би имало достатъчно място за изпълнение на главната задача.

След основаването на базата започват работа учените. Всичко се изследва до най-малки подробности. Те записват на филм и в полевите бележници, снимат и измерват, картографират и систематизират дотогава, докато не се получи стройна система от факти и изводи за галактическите архиви.

Ако се срещне живот, изучават го също така внимателно, особено реакцията му към хората. Понякога той е яростен и враждебен, а друг път незабележим, но не по-малко опасен. Легионерите и роботите обаче винаги са готови и за най-сложните ситуации, за тях няма неразрешими задачи.

Никой и нищо не може да спре групата за междупланетно разузнаване.

* * *

Том Декер седеше в празната рубка, въртеше в ръце висока чаша с кубчета лед и наблюдаваше как първата група работи се измъква от товарните трюмове. Те издърпаха след себе си конвейерната лента, вбиха в земята опори и прикрепиха към тях транспортър.

Вратата зад Дакар се отвори и това го накара да се обърне.

– Разрешете да вляза, сър – помоли Дъг Джексън.

– Да, разбира се.

Джексън приближи до големия изпъкнал илюминатор.

– Какво ли ни очаква тук? – каза той.

– Още една обичайна задача – повдигна рамене Декер. – Шест седмици. Или шест месеца. Всичко зависи от това, какво ще намерим тук.

– Мисля, че тук ще бъде по-сложно – каза Джексън, докато седяше. – На планетите с джунгли е винаги трудно.

– Това е работа. Просто още една работа. Още един отчет. След това тук ще изпратят или експлоатационна група, или преселници.

– Или – възрази Джексън – ще поставят нашия отчет на пращната полица и ще го забравят.

– Това си е вече тяхна работа.

Те мълчаливо продължаваха да гледат как първите шест робота снеха капака на контейнера и разопаковаха седмия. След това, слагайки инструментите до себе си, го сглобиха без нито едно излишно движение, поставиха в металния череп мозъчния блок, включиха го и хлопнаха вратичката на гърдите. Седмият стана неуверено, постоя няколко секунди и като се ориентира, се хвърли към транспортъора да помага да свалят контейнера с осмия.

– Някога – каза Джексън – ще срещнем нещо, с което няма да можем да се справим.

Декер се усмихна пренебрежително.

– Може би даже тук – настояваше Джексън, като гледаше към джунглите през илюминатора.

– Ти си романтик – рязко отговори Декер. – Освен това ти си млад. Още ти се иска да срещнеш неочакваното.

– Все пак може да се случи.

– Може. Никога не се е случвало, но навярно може. Но да се стои докрай не е наша задача. Ако срещнем нещо не според силите ни, няма да се задържаме дълго. Рискът не е наша специалност.

Корабът стоеше на плоския връх на хълма сред малка поляна. Долу лениво течеше река, носейки тъмнокафявите си води сред оплетената с лиани огромна гора. Недалече, колкото стигаше погледът, се простираха джунгли, които даже през стъклото на илюминатора дишаха опасно. Животни не се виждаха, но кой можеше да знае какви твари се крият под короните на огромните дървета.

Осмият робот се бе включил в работа и сега две групи по четири сваляха контейнерите и сглобяваха новите механизми. Скоро станаха двадесет – пет работни групи.

– Никакъв риск – кимна към илюминатора Декер. – Отначало роботите. Те се сглобяват. След това включват цялата техника. Ние даже няма да излезем от кораба, докато не ни осигурят наоколо надеждна защита.

Джексън въздъхна. Декер се изправи и се протегна.

– Отивам да поработя. Последни проверки и така нататък.

* * *

На масата си в кабинета Декер откри бланки с предварителни отчети и бавно ги прегледа, запомняйки всички особености на света около кораба. Атмосферното налягане е малко по-високо от земното. Високо съдържание на кислород. Жарък климат. Продължителност на деня тридесет и шест часа. Местни източници на радиация няма, но се случват избухвания на слънчевата активност. Бактерии, вируси, както винаги в такива случаи, са много...

На вратата се почука и влезе капитан Кар, командир на подразделението Легион. Декер отвърна на приветствието седнал.

– Докладвам, сър – рязко произнесе Кар. – Готови сме за излизане.

– Отлично, капитане. Отлично – отговори Декер. За какъв дявол говори това? Легионът винаги е готов и винаги привличаше такива хора, давайки им възможност да отшлифоват вродената си педантичност. Оловни войници от най-високо качество. Тренирани, дисциплинирани, ваксинирани срещу всяка известна и неизвестна болест, наблъскани с чужда психология, с огромна потенциална издръжливост, избавяйки ги от най-опасни ситуации...

– Ще чакам заповедите ви, сър!

– Благодаря ви, капитане – Декер даде да се разбере, че иска да остане сам. Но когато Кар тръгна към вратата, той го спря. – Помислих си. Можете ли да си представите ситуация, с която Легионът да не може да се справи?

– Страхувам се, че не разбирам въпроса ви, сър.

– Не разчитах, че ще ме разберете.

...До вечерта всички работи бяха готови, монтирани бяха и първите автоматични стражеви постове. Около кораба огнехвъргачките изгориха кръг с около сто и петдесет метра диаметър, а след това в ход бе пуснат генераторът на излъчването, заливайки повърхността на кръга с безмълвна смърт. Това беше нещо ужасно. Роботите монтираха огромни гирлянди от лампи и на хълма стана светло като ден. Подготовката за излизане продължаваше, въпреки че все още нито един човек не бе стъпил на планетата.

Столовата постепенно оживяваше от звъна на кристал и сребро.

– Ще бъде странно, ако не намерим никого тук – каза Декер, като си сервираше в чинията. Когато днес облъчваха площадката, по земята имаше всякаква твар.

– Тези, които видяхме с антрополога, приличаха на хора – отвърна Джексън.

– Уверен ли сте – Декер с любопитство го погледна.

– Зле се виждаше. Не съм сигурен дали бяха двама Или трима. Като човечета от кибритени клечки.

– Както ги рисуват децата – кимна антропологът. – Една клечка – трупа, две – краката, още две и ръцете, кръгче – главата. Такива ъгловати, тънки.

– Но се движат красиво – допълни Джексън. – Меко, плавно, като котки.

– Добре, скоро ще разберем. След ден-два ще ги намерим – отговори Декер.

Сутринта последните машини бяха готови. Някои от тях вече вършеха работата си, други стояха в машинния парк. Огнетите завършиха своята работа и по маршрутите им пълзяха облъчвателите. На подготвеното поле стояха няколко реактивни самолета.

Най-накрая спуснаха трапа и на земята стъпиха легионерите. В колона по двама, с блясък, грохот и безукорна точност, способни да посрамят даже роботите. Колоната се развърна, изпъна се в линия и се отправи към границите на базата. Земята подготвяше плацдарм още на една планета.

Роботите бързо и делово сглобиха открит павилион от брезент, сложиха вътре маси, кресла, внесоха хладилници с пиво и лед.

Накрая учените можах да напуснат безопасните стени на кораба.

Сега действително може да започне голямата работа. Геолозите и минералозите ще се заемат с полезните изкопаеми. Ще се появят метеорологични станции. Ботаниците и биолозите ще опишат събраните образци. Отвсякъде ще тръгнат доклади, от които постепенно ще се определи стройната и точна картина на планетата.

Декер седеше в креслото замислен. Неочаквано пред него израсна фигурата на Джексън.

– Доведоха един местен, сър. От тези, които бяха забелязани вчера.

Аборигенът се оказа човекоподобен, но не беше човек. Както правилно бяха забелязали вчера, „човек от кибритени клечици“. Жива рисунка на четиригодишно дете. Целият черен, без дрехи, но очите, гледащи в Декер, светеха с разум.

Като го гледаше, Декер почувствува някакво напрежение. Наоколо – мълчаливи, изчаквателно стояха неговите хора. Той бавно се протегна към един от шлемовете на ментографа, взе го, постави го на главата си и с жест предложи вторият на „гостенина“ си. Паузата продължи доста, чуждите очи внимателно гледаха Декер. „Той не се бои от нас – помисли си Декер. – Истинска първобитна храброст.“

Аборигенът направи крачка към масата и неуверено постави неизвестния прибор на главата си, без да откъсва поглед от Декер.

Декер си наложи да се отпусне, едновременно с това се опитваше да събере спокойно мислите си. Трябва да бъде много внимателен, за да не изплаши това същество, да му покаже дружелюбието си. И най-слабият оттенък на рязкост може да развали работата.

Като улови първия полъх на мисълта на „кибритеното човече“, Декер почувствува болка в гърдите си. Не можеше да я опише с думи, само нещо тревожно, чуждо...

„Ние сме приятели – наложи си да мисли, – ние сме приятели, ние сме приятели, ние...“

„Вие не трябваше да идвате тук“ – чу се ответната мисъл.

„Ние няма да ви причиним зло – мислеше Декер. – Ние сме приятели, ние няма да ви причиним зло, ние...“

„Вие никога няма да отлетите оттук.“

„Ние ви предлагаме дружба – продължаваше Декер. – Ние имаме подаръци... Ние ще ви помогнем...“

„Вие не трябваше да идвате тук – настойчиво звучеше мисълта на аборигена. – Но щом сте тук, вие няма да отлетите.“

„Добре – Декер реши да не спори с него. – Ние ще останем и ще бъдем приятели. Ще ви учим. Ще ви дадем вещи, които сме донесли, и ще останем с вас.“

„Вие никога няма да отлетите оттук“ – звучеше в отговор и имаше нещо студено и окончателно в тази мисъл. Аборигенът действително бе уверен във всяка своя мисъл. Той не плашеше и не преувеличаваше.

„Вие ще умрете тук“.

„Ще умрем? – попита Декер. – Как да го разбирам?“

„Кибритеният“ човек сне шлема, внимателно го сложи на масата, обърна се и излезе. Никой не помръдна, за да го спре. Декер хвърли шлема си.

– Съобщете на легионерите да го пуснат. Да не го спират.

Той се облегна в креслото и огледа хората си.

– Какво се случи, сър? – попита Джексън.

– Той ни произнесе смъртна присъда – отговори Декер. – Каза, че ние няма да излетим от тази планета, че ще умрем тук.

– Силно казано.

– Той беше уверен.

* * *

Работата продължаваше. Самолетите излитаха, постепенно се съставяха подробни карти. Полевите групи правеха внимателни походи. Роботите и легионерите ги съпровождаха по фланговете, тежките машини проправяха път, изгаряйки всичко в най-недостъпните места. Не се случваше нищо необикновено.

Дните минаваха. Роботите и машините носеха дежурство. Отначалото беше открит въглищен пласт, след това залежи на желязо. В планините бяха намерени радиоактивни руди. Ботаниците откриха двадесет и седем вида ядливи плодове. Базата гъмжеше от животни, заловени за изучаване и с времето станали нечии любимци.

Намериха село на „кибритените“ хора. Декер възглави експедицията до местните жители.

Хората внимателно, с готово оръжие, придвижвайки се бавно, без високи разговори, влязоха в селото.

Аборигените седяха около къщите си и наблюдаваха хората, докато те не дойдоха до центъра на селото. Там роботите поставиха маса и сложиха отгоре ментографа. Декер седна зад масата и постави шлема на ментографа на главата си. Останалите застанаха отстрани. Декер чакаше.

Мина час. Аборигените седяха.

Накрая Декер свали шлема си и каза:

– Нищо няма да излезе. Заемете се с фотографиране. Само че не тревожете жителите и нищо не пипайте.

Приближи Джексън.

– Какво мислите за всичко това?

– Мисля, че са ни казали всичко, каквото желяеха – поклати глава Декер. – И не желаят повече да разговарят.

– Не зная – отговори Джексън. – Не всичко е както трябва. Забелязах, че те съвсем не ползват метал. В цялото село няма нито едно късче, кухненската посуда е каменна, малкото им инструменти – също. И все пак те имат култура.

– Те, безусловно, са развити. Този, който идва на базата, знаеше какво да прави с шлема.

– Вече е късно, трябва да се връщаме – каза Джексън и погледна часовника си. – Моят е спрял. Колко показва вашият?

Декер поднесе ръка към очите си и Джексън чу рязко, удивено издишване. Декер бавно вдигна глава и погледна Джексън.

– Моят... също – гласът му беше едва доловим.

* * *

Декер седеше в своето походно кресло и отвлечено слушаше шума на вятъра в брезента. Протегна ръка и започна да прехвърля купчината механизми на масата.

Всичко това бе странно. Странно и зловещо.

На масата имаше ръчни часовници. Не само неговият и на Джексън, но и на всички останали. Всички бяха спрели.

Прост факт, за който трябва да има просто обяснение.

Само че на чуждата планета нито едно явление не бива да се смята за просто и да се очаква просто обяснение. Тъй като причините, следствията и вероятността за събитията тук могат да бъдат съвсем други, отколкото на Земята.

* * *

Има само едно правило А да се избягва рискът. Единственото правило, което трябва да се спазва.

И подчинявайки му се, Декер заповяда да върнат всички полеви групи и да подготвят кораба за излитане.

Сега не оставаше нищо друго, освен да се чака. Да се чака кога ще се върнат групите от далечните лагери. Да се чака някакво обяснение за странното поведение на часовниците. Не може да се върнат на Земята и да кажат: „Разбирате ли, часовниците ни спряха и затова...“

Чуха се стъпки и Декер рязко се обърна.

– Какво има, Джексън?

– Далечните лагери не отговарят, сър. Свързахме се по радиостанцията, но не получихме отговор.

– Ще отговорят, непременно ще отговорят след време – каза Декер, без да чувствава увереност в себе си. За един миг усети надигацията се към гърлото му страх, но бързо се справи.

– Седни! – каза той. – Ще заповядам да донесат пиво, а след това заедно ще отидем в радиоцентъра и ще видим какво става там. – Пиво! Две чаши пиво! – заповяда той на стоящия недалече робот. Роботът не отговаряше.

Декер повиши глас, но роботът не помръдваше.

С преbledняло лице Джексън приближи до робота и го потупа по рамото, след това удари по-силно и без да се прегъва, роботът рухна на земята.

Отново се чуха приближаващи се крачки. Бе Макдоналд, главният инженер.

– Корабът, сър... Нашият кораб...

Декер кимна.

– Вече зная, Макдоналд. Корабът няма да излети.

– Големите механизми са в ред, сър. Но точната апаратура... инжекторите... – внезапно той млъкна и

внимателно погледна Декер. – Вие знаехте, сър? Как? Откъде?

– Знаех, че това някога ще се случи. Трябваше да се спънем. Говорех горди и гръмки думи, но през цялото време знаех, че ще дойде ден, когато няма да предвидим нещо и това ще ни довърши...

Аборигените... Нямаха никакъв метал. Каменните инструменти, посудата... Метал на планетата има, огромни залежи в западните планини. И може би много векове назад местните жители са се опитвали да правят инструменти от метал, които след седмица са се разпадали в ръцете им.

* * *

Цивилизация без метал. Култура без метал. Немислимо. Отнеми на човека метала и той няма да може да се откъсне от Земята, ще се върне в пещерите.

* * *

Джексън тихо влезе в павилиона.

– Радиото не работи. Роботите вече са безполезни купища метал.

– Отначало се повреждат точните прибори – кимна Декер, – часовниците, радиоапаратурата, роботите. След това генераторите – и ще останем без светлина и електроенергия. След това машините ни, оръжието на легионерите. След това всичко останало.

– Предупреждаваха ни – каза Джексън.

– А ние не разбрахме. Мислехме, че ни заплашват. Струваше ни се, че сме твърде силни, за да се боим от заплахите... А те просто ни предупреждаваха...

Всички замълчаха.

– Все пак какво е това? – каза накрая Декер.

– Никой не знае – тихо отговори Джексън. – За сега. Някакъв микроорганизъм изяжда желязото, което се е нагривало при обработката или е сплав от други метали. Окисленото желязо в рудата той не докосва. Иначе залежите, които открихме, биха изчезнали отдавна.

– Ако това е така – възкликна Декер, – то ние сме донесли тук първият чист метал от много години. Хиляди години, милиони години никой не е произвеждал метал. Как може да оживее този микроб!

– Не зная. Може би греша, може би това не е микроб. Нещо друго... Въздухът например...

– Ние проверявахме атмосферата – каза Декер и разбра колко глупаво прозвуча. Да, те анализираха атмосферата, но как могат да открият нещо, което не са срещали никога? Човешкият опит е ограничен. Човек се пази от известни или въображаеми опасности, но не може да предвиди непредвидимото.

Декер се изправи и видя, че Джексън все още стои около неподвижния робот.

– Ето отговорът на твоя въпрос – каза той. – Помниш ли първия ден на тази планета? И нашият разговор?

– Помня, сър – кимна Джексън.

Декер изведнъж разбра каква тишина е настанала в базата.

Само пристъпът на вятъра раздвижваше брезентовите стени на павилиона.

За първи път Декер почувствува мирисът на вятъра на този чужд свят.

Ще дочакаме деня

Фантастичен разказ

Тошо Лижев

Име – Тим Родин. Възраст – 36 земни години. Кръвна група – нулева. Професия – наблюдател на междинна станция.

Това беше всичко, което знаеше за него киберът. Той дълги, дълги периоди сам се беше справял с тези задължения, но после дойде човекът. Тим Родин. Новият наблюдател.

Киберът преустрои схемата си и стана негов другар. Разказваше му анекдоти, слушаше го, придружаваше го в ежедневните обиколки из базата, следеше внимателно действията и мисълта му, даваше му съвети. Двамата бяха единствените разумни същества на МС-КОДАР-506. Всички останали бяха прости специализирани автомати.

С идването на човека под купола на станцията се появи нова постройка. Киберът никога не беше виждал такава четириъгълна форма с гладки стени и полегат покрив. Пресечен куб. Вътре спеше Тим Родин. Дванадесет часа не излизаше оттам, докато МС-КОДАР-506 владееше пълен мрак и докато направените от самия човек релета не започваха бавно и постепенно да палят светлините. След още дванадесет часа все така постепенно те ги загасяха и наблюдателят се затваряше зад четирите стени.

Когато станцията се огряваше от изкуствените източници, киберът надигаше глава и устремяваше към купола кръглите си фасетъчни очи. Беше свикнал, щом се палят светлините, да пристига лайнер, в друго време тук никой не беше се нуждал от тях.

Знаеше, че хората имат приятели, затова го попита:

– Кого очакваш, Тим? Някой, когото много искаш да видиш ли?

– Не – отвърна наблюдателят. – Мои приятели са всички астронавигатори и колонисти. Следвам ритъма на земното време.

– А в лайнера, където ти...

– Никога не съм летял – навъсено го прекъсна Тим Родин. – Запомни. Никога не съм летял. От днес нататък не искам да споменаваш това... А на тебе трябва да ти измислим име. Как да те наричам?

– Не съм имал име, не знам.

– По-добре – кимна Тим. – Ще поживеем заедно, ще решим. Няма да направим грешката, която става в повечето хора.

– Каква грешка? – не разбра киберът.

– Когато се роди човек, родителите бързат да го кръстят така, както на тях им харесва. И обикновено след време се оказва, че изборът е неподходящ за характера на човека.

– Важно ли е името?

– Зависи – неопределено каза Тим Родин. – Зависи...

И се прибра в своя малък земен дом с покрив, над който никога не валеше, с прозорци, чиито очи винаги закриваха плътни зелени завеси.

Киберът оставаше вън.

Слушаше тихите стъпки на човека. После отвътре се чуваше шумолене. Отсечен, сподавен шепот на равни паузи будеше тишината – сякаш някакъв часовник отмерваше времето. Гласът ставаше по-недоловим, отново се чуваха стъпки и след малко се разнасяше равното силно дишане на човека. Като го чуеше, киберът полека се отдалечаваше от неговия земен дом.

Една нощ, така наричаше човекът времето, когато беше тъмно, Тим Родин се появи навън. Прав, силно отметнал назад глава, той гледаше нагоре, през невидимата броня на купола, където мигаха далечни бледи огънчета.

Дълго-дълго остана така, тялото му не трепваше, очите му съсредоточено сезираха, лицето му беше изопнато и напрегнато.

Изведнъж нощта свърши. Станцията засия със синия блясък на метала, звездите угаснаха. Тътен на мощни двигатели отекна в купола.

Пристигаше първият кораб от идването на новия наблюдател.

Тим Родин сезираше в плътно затворения люк. Не откъсваше поглед от него през цялото време, докато шланговете се спускаха от големия му търбух към резервоара, докато силните помпи изкачваха нагоре горивото. Жаркият дъх на неизстиналите сопла разтрепери въздуха на станцията и в синята мараня само лицето на човека остана все така неподвижно.

Беше безпилотен товарен кораб.

Когато тътенът на двигателите заглъхва, Тим Родин трепна, сведе глава и се върна в своя земен дом.

Така започна най-дългият ден на МС-КОДАР-506. Киберът го разбра, още преди да отмери времето до настъпването на мрака. Но той не можеше да разбере защо не задействува релетата след отлитането на кораба – мозъкът му не отговаряше и не му позволяваше да попита човека, който, кой знае защо, не продължи почивката си.

После ритъмът на денонощията се възстанови. Двамата посрещаха и изпращаха лайнерите в различно време м сутрин

и вечер, по обед и среднощ, но светлините следваха своя земен ритъм.

От люковете надничаха засмени късокоси физиономии на астронавигатори. Хвърляха по един пакет в ръцете на Тим Родин и с възбудени, бързореки гласове разговаряха. От пътническите лайнери понякога се показваха бледите любопитни лица на нови колонисти. Всички викаха. Надвикваха шума на помпите, надвикваха собствените си гласове и киберът разбираше само едно – те се слушаха, слушаха гласовете си, но нищо не си казваха.

Лайнерите отлитаха, светлините гаснеха или лумваха отново. Тим Родин слизаше под дебелия броня на площадката и започваше обичайното си пътешествие сред лабиринта на автоматите, край пултовете и аварийните възли. И винаги казваше едно и също:

– Ето, изпратихме ги, друже мой. Ще дойдат други скоро, трябва да ги посрещнем както се подобава, защото без нас те са загубени. Нас не могат да ни подминат, друже мой.

Една вечер – човекът наричаше така бавното угасване на светлините, преди да се прибере – от дома неочаквано се понесоха ясни, мелодични звуци. Музика. Още не беше заглъхнал тътенът на току-що отлитналия лайнер с бледоликите колонисти.

Музиката къртя из станцията цяла нощ. На сутринта очите на Тим Родин бяха зачервени и весели.

Цялото му тяло излъчваше дружни ритмични вълни.

– Какво означава това, Тим? – попита го киберът, като слизаше след него по стълбичката за обичайната им обиколка.

Човекът спря и рязко се обърна:

– Друже мой, аз наистина съм виновен пред тебе. Кажми с какво име да те наречем?

– Никаква вина нямаш – отсъди киберът. – Безразлично ми е как ще се обръщаш към мене. Ти не ми отговори на въпроса.

– В стари-стари времена, друже мой, хората са говорили на различни езици. Всички те тогава са живеели на планетата Земя, нашата прамайка, знаеш, нали? И когато тя им отесняла, започнали да търсят общ език. Изкуствено били създадени десетки системи. Разбира се, животът наложил говоримата реч, която запазила богатството на различните езици. Думите, които не влизали в общия лексикон, оставали в имената на реките, планините, градовете и хората, Такова е и моето име. Тим в древността е означавало време.

Когато излязоха горе, на голата повърхност на станцията, Тим Родин млъкна. Сложи ръка на рамото на кибера и го повлече към малкия си земен дом.

Киберът остана прав до вратата. Той не можеше да прегъва ходовата част на тялото си – никой не беше предвидил, че на един наблюдател като него ще му се наложи да сяда. Тим Родин кимна и, също останал прав до четвъртитата маса, отрупана с книги и кристалографски записи, заяви:

– Ти отдавна не ми задаваш неприятни въпроси. Друже мой, аз реших да те наричам с имената на всичките мои приятели, защото не мога да понасям самотата, а колкото повече приятели има човек..., разбираш, нали? А сега ще ти прочета стихове, ако нямаш нищо против.

– Щом ти доставя удоволствие.

– Бих искал и на тебе да доставят... Ето.

С глух нисък глас Тим Родин зачете:

Не, време, не! Не ми изменяш ти.

*Ти пирамиди пак градиш, но в тях
не виждам нищо ново да блести.*

Веднъж те вече са били на прах.

*Живеем малко! В този кратък час
светът е нов за младия ни дух.
И мислиме, че е родено с нас
това, което знаем от слух...*

Това беше непознат, съвършено чужд глас и в мозъка на кибера възникна странната, нелогична мисъл, че Тим Родин се намира някъде другаде, на десетки милипарсека, в самата безкрайност.

* * *

Наричаше се Лей Петерс, покорителят на жълтото джудже. Наричаше се Мартин Бел, спасителят на седмата трансгалактическа експедиция. Сеш Милин, щурман. Веспансий. Монти. Калгари. Стефан. Варон. Фа-хоу.

Беше на възрастта на станцията – възрастта на един кибер се отчита от момента на неговото сглобяване, а това стана с изграждането на МС-КОДАР-506. Клас – координатор.

Разбира се, всеки автомат с най-проста памет запомня стотици, хиляди имена. Но Лей Петерс ги чувствуваше свои. Той се отзоваваше незабавно, когато Тим Родин го наричаше Мартин, или Сеш, Монти или Веспансий...

Станцията се насели с десетки астронавигатори, щурмани, колонисти. След минаването на всеки нов лайнер жителите на МС-КОДАР-506 се увеличаваха с още едно име. Само безпилотните кораби не променяха нищо тук. Тим Родин отдавна не ги посрещаше и изпращаше. Дори понякога, когато седеше със своите приятели и чуваше бученето на двигателите, наричаше безпилотните кораби безсловесни търбуси.

Сега киберът можеше да прегъва ходовата част на тялото си и вечер всички седяха около масичката: Тим, Лей Петерс, Мартин Бел, Сеш Милин, Веспансий, Монти, Калгари, Стефан,

Варон, Фа-хоу, Балибан, Хойм, Буденин... Разговаряха до късно, спореха, обсъждаха тайните на битието, пространството и времето.

Само за своите полети, за далечните преходи от звезда до звезда през прашни облаци и през потоците астероиди, никога не споменаваха.

* * *

Завиха сирените. Внезапният остър сигнал разтърси станцията: тревога, тревога...

Туловището на малък разузнавателен кораб прониза купола. С рев и конвулсии той се строполи на площадката.

Сирените затихнаха. Люкът на кораба бавно потъна навътре, на неговото място се появи кабината на лифта.

В настъпилата тишина една силно топуркане – Тим Родин тичаше презглава по синята метална твърд на площадката.

Киберът се впусна след него.

Автоматите извлякоха от кораба полуживото тяло на едър астронавигатор. Невероятно блед, с едва доловим дъх, в безсъзнание. Ръцете на Тим Родин го пренесоха в земния дом на наблюдателя. Тук те го положиха на тясното човешко легло и продължаваха да го държат за китките.

После Тим Родин запретна лявата си ръка, потърси вената си и мушна иглата на спринцовката...

На МС-КОДАР-506 настъпваше шест хиляди осемстотин петдесет и първото земно утро. Киберът тръгна сам на обичайната обиколка, защото беше разбрал, че в този ден наблюдателят няма да я свърши.

Провери показанията на приборите, записите, изправността на аварийните системи. Смени програмите на половината им автомати и ги изпрати горе, при кораба, където вече

припламваха огънчетата на електрожени и белите езици на плазмени горелки, носеше се метален екот и пукот.

Когато автоматите се оттеглиха и оставиха обновената снага на кораба да блести и прелива в стотици нюанси на синьото и гълъбовото, киберът приближи човешкия дом.

Вътре разговаряха.

– Нулева група – произнесе гласът на Тим. Родин. – Галеник на съдбата...

– Ти ми спаси живота, а с каква цена си го сторил, няма значение. От днес аз ще нося твоята кръв. Ще я нося от звезда на звезда, из цялата галактика. Ние ставаме братя и ти ще ми позволиш да те наричам така, нали, брате?

Беше гласът на астронавигатора.

Тим Родин мълчеше.

– На колко си години?

– На двадесет – каза тихо Тим Родин, киберът едва долавяше смисъла на думите. – Но това е възрастта на втория ми живот. Ако смяташ другото, което почти съм забравил, те стават петдесет и шест.

– Толкова млад... Какво си правил тук цели две десетилетия?

– Наблюдател.

– Как?! Няма ли кибери? Защо си се заточил под този тесен похлупак на този жалък астероид? Не искаш ли...

Гласът на астронавигатора прекъсна, после силно възкликна:

– Тим?! Тим Родин... Знам твоето име, слушах... Значи, това си ти. Значи, все така...

– Да – каза Тим Родин. – Нищо ново. Болестта ми е неизлечима. Не мога да летя. Може би някога, някой ден... Всичко е въпрос на време.

– Време? – повтори астронавигаторът. – Да, сигурно е така. Дано е по-скоро. Желая ти го от все сърце, Тим. Прощавай за неприятните въпроси.

– Само киберите умеят да не задават неприятни въпроси. Колкото да бяга от тях, човек все пак не бива да ги забравя. Те са му нужни и аз само мога да ти благодаря.

Мълчание.

– Какво да ти оставя? – попита астронавигаторът. – Имаш ли нужда от нещо?

– На мене ми е нужно само търпение. Не мога да се оплача, че не ми стига.

Корабът се вряза в небето на МС-КОДАР-506 сред бледите му звезди и скоро сам се превърна в звезда.

После угасна.

А двамата стояха на площадката и гледаха нагоре.

Киберът разбираше, че човекът отдавна не изпраща своя брат.

Той чакаше. Както беше чакал хиляди земни денонощия до сега.

– Друже мой – тихо произнесе Тим Родин.

И киберът се досети, че човекът никога няма да го назове с името на спасения астронавигатор. А с него бяха отлетели и Лей Петерс, Мартин Бел, Сеш Милин, Веспансий, Монти, Калгари, Стефан, Варон, Фа-хоу, Балибан, Хойм, Буденин, Филип... всичките приятели на Тим Родин.

Тим Родин оставаше да чака завръщането им.

Тим Родин оставаше да чака невъзможното.

Защото мислеше почти двадесет земни години киберът, но тази вечер той се усъмни в правотата на съждението си. Чувствуваше, че човекът е готов да приеме всякакви въпроси. Киберът вече знаеше, че колкото крехки са белтъчните тела на

хората, толкова несломим е духът им. На МС-КОДАР-506 останаха двама. Човекът и киберът. Останаха да се трудят. И да чакат.

[«](#)

Космическата Далила и комендантът

Фантастичен разказ

Робърт Хенлайн

Разбира се, че имахме трудности при построяването на Космическа станция Едно. Но проблемът беше в хората.

Да се построи станция на двадесет и две хиляди и триста мили над Земята не беше леко. Проектът представляваше инженерно постижение много по-значително от Панамския канал или пирамидите. Строеше я Малкия Ларсън, а работа, с която се заеме Малкия, винаги бива свършена. Той не се захваща със строеж, докато не бъде задоволен от проекта.

Главоболия ни създаваха хората. Тъй като се въртяхме свободно на двадесет и четиричасова орбита и всичко плаваше в безтегловност, човек би помислил, че е невъзможно да се хвърлят зарове. Но един радиооператор, Питърс, се бе изхитрил да ги замени със стоманени зарове в магнитно поле, така че ние го уволнихме веднага.

Смятахме да го изпратим обратно със следващия транспортен кораб – „Полумесец“. Аз бях в кабинета на Малкия, когато корабът включи двигателите си, за да изравни орбитата си с нашата. Малкия се запъти към наблюдателния пункт.

– Извикай Питърс, Дед – обърна се той към мен, – и му кажи последно сбогом. Кой е заместникът му?

– Казва се Г. Бруукс Мак Най – отвърнах му аз. – На борда на кораба е.

Капитанът на „Полумесец“ бързаше, за да може да отлети, преди да попаднем в сянката на Земята, която се приближаваше. Станцията влизаше всеки ден в нея и й бяха

нужни час и четвърт, докато я премине. Ние работехме на две смени по единадесет часа и прескачахме тъмния период, за да избегнем изкуственото осветление и отоплителните костюми.

Така че сега взех всеки работник, който можехме да отделим, и успяхме да разтоварим кораба, преди да се потопим в сянката на Земята. Безтегловността има невероятно преимущество при работата с товари. Ние изпразнихме „Полумесец“ – ръчно, представете си, – за петдесет и четири минути.

Тогава казах на капитана да ни изпрати заместника на Питърс и да потегля.

От люка на кораба излезе дребен младеж и се закачи за свързващото въже. Действуваше като кореняк в космоса.

Отидохме в кабинета на Малкия. Ларсън разкопча и избута назад шлема си.

– Е, Мак Най – каза той. – Радвам се, че ще бъдете с нас.

Новият радиотехник отвори шлема си и аз чух приятен гръден глас да отговаря:

– Благодаря.

Гледах втренчено, без да продумам. От мястото си можех да видя, че радиотехникът носеше панделка на косата си.

Мислех, че Малкия ще избухне. Нямахше нужда да види и панделката. Без шлем стана ясно, че „новодошлият“ беше женствен, колкото и Венера Милоска.

– Дед! – извика Малкия. – Свържи се по радиото и спри кораба!

Но „Полумесец“ беше вече огнена топка в далечината. Малкия имаше озадачен вид.

– Дед, кой още знае за това?

– Никой, доколкото ми е известно.

Той помисли миг:

– Не трябва да оставяме да я видят. Точно така. Ще я държим скрита и заключена, докато дойде следващият кораб.

– Той дори не я погледна.

– За какво говорите? – гласът на Мак Най беше висок и вече не така приятен.

Малкия я стрелна с очи.

– За вас, естествено. Коя сте вие? Пътник без билет?

– Не бъдете глупав. Аз съм Г. Б. Мак Най, електронен инженер. Нали имате документите ми?

Малкия се обърна към мен:

– Дед, грешката е твоя. Как си допуснал да ти пратят жена? Не си ли чел предварителните сведения за нея?

– Аз ли? Виж какво, тези формуляри не дават информация относно пола, освен ако е от значение за работата.

– И ти ми казваш, че е без значение за работата тук?

– Не е – според класификацията на работата. На Земята има много жени, радиотехници и оператори.

– Тук не е Земята. – Нещо го тревожеше. Мислеше за тези двукраки вълци, които сновяха отвън. А Г. Б. Мак Най беше хубава. Може би осемте месеца, през които не бях виждал жена, влияеха на преценката ми, но тя я заслужаваше. – Тук няма да търпя жени!

– Един момент! – Ако аз бях ядосан, то тя беше съвсем разгневена. – Вие сте ръководителят на строежа, нали?

– Да – съгласи се Малкия.

– Добре тогава, откъде знаете вие от какъв пол съм?

– Опитвате се да отречете, че сте жена ли?

– Напротив. Аз се гордея с това. Но официално вие не знаете какъв е полът на Г. Бруукс Мак Най. Защото аз използвам „Г“ вместо Глория. Не желая привилегии.

– Няма и да получите такива – изръмжа Малкия. – Не знам как сте се промъкнали тук, но слушайте, Мак Най, Глория или както искате, вие сте уволнена. Отивате си със следващия кораб. Дотогава ще се опитаме да не допуснем мъжете да разберат, че има жена на борда.

Можех да видя как тя преброи до десет.

– Мога ли да говоря – попита тя накрая, – или капитанската ви власт се простира и дотам?

– Кажете каквото имате да казвате.

– Аз не съм се промъкнала. Аз съм включена в постоянния персонал на станцията като главен свързочен инженер. Този пост тук поисках сама, за да се запозная с оборудването, още докато го монтират. В края на краищата аз ще живея в станцията и не виждам причина защо да не започна още отсега.

– Може би, но аз ще реша кое е добро за работата. Предпочитам да имам продавач на допинг, отколкото жена, която да се върти около момчетата ми.

Тя изхълца. Малкия разбра, че бе прекалил, и добави:

– Съжалявам, мис, но е така. Ще стоите скрита, докато мога да се отърва от вас.

Преди тя да проговори, аз извиках:

– Ларсън, погледни зад гърба си!

Един от техниците стоеше на вратата и гледаше изумено с широко отворени очи. Трима или четирима още долетяха и се присъединиха към него. Тогава Малкия се понесе към вратата и те се разпръснаха като риби. Той се върна обратно. Изглеждаше като пребит.

– Мис, почакайте в стаята ми – каза той, посочвайки я, и добави, когато тя излезе: – Какво ще правим, Дед!

– Мислех, че вече си го решил, Малкия – отвърнах аз.

– Да, така е – тросна се той. – Повикай главния инспектор.

Робърт Долримпъл, главен инспектор на станцията, изслуша Малкия, но се възпротиви, че не могат да останат само с един оператор, Хемънд, който да работи двадесет и четири часа сам. Мис Мак Най трябваше да остане. Малкия винаги бе готов да сътрудничи с неизбежното.

– Дед – обърна, се той към мене, – тя ще работи първа смяна. По-добре ще е, ако сложиш семейни мъже с нея. – После той я повика: – Отидете в радиокабината и започнете да се упражнявате, така че Хемънд да може да се освободи скоро. Вижте какво ще ви покаже. Той е добър оператор.

– Знам – каза тя рязко. – Аз съм го обучавала.

Малкия прехапа устни. Главният инспектор се намеси:

– Нашият шеф не се сеца за такива тривиални неща – аз съм Робърт Долримпъл, главен инспектор. Вероятно той не е представил и помощника си – мистър Уайдърспуун.

– Наричайте ме Дед – обадих се аз.

Мак Най се усмихна:

– Здравейте, Дед! – Почувствах топлина в гласа ѝ. Тя се обърна към Долримпъл: – Чудно, че не сме се срещали досега.

Малкия я прекъсна:

– Мак Най, ще спите в стаята ми...

Тя повдигна вежди. Малкия продължи сърдито:

– О, аз ще си прибера нещата – още сега. И запомнете едно: дръжте вратата си заключена, когато не сте на смяна.

– Можете да се обзаложите, че ще го направя!

Малкия се изчерви.

* * *

Хора, които никога не са се качвали в космоса, трудно могат да проумеят – поне аз се затруднявах по-рано, че на свободна

орбита липсва всякакво чувство за тежест, за горе и долу. Кръгла и красива, отдалечена само на някакви си двадесет хиляди мили, Земята е достатъчно близо, за да закачи ръкава ти. Знаеш, че те привлича към себе си, но все, пак не усещаш тежест, абсолютно никаква тежест. Просто плаваш.

Плаването е чудесно за някои видове работа, но когато настане време да се яде, да се играят карти или да, се къпеш, добре е да имаш опора под себе си. Вечерята ти остава спокойна и се чувствуваш по-естествено.

Ето защо ние строяхме въртяща се част, която да създаде удобство, и друга, външна неподвижна част за складове, резервоари и прочее. Когато трябваше да придадем на станцията момент на въртене, бе заповядано на всички да излязат в скафандрите в открития космос. Те се закачиха с аварийните си въжета за конструкцията и зачакаха.

Едва тогава видяхме, че една фигура се катери по гредите без въже, и то в опасната зона. Мис Глория, разбира се. Малкия я изтегли бързо оттам и я завърза със собственото си въже. Чух ядосания му глас в шлема си:

– За кого се мислите? Може би за разхождащ се началник?

– А какво очаквате да сторя? – отвърна нейният глас. – Да се отправя към някоя звезда ли?

– Казах ви да стоите настрана от работата. Ако не можете да се подчинявате, ще ви заключа.

Аз се добрах до тях, изключих предавателя си и допрях шлема си до неговия:

– Шефе! Шефе! Чувате се по радиото!

– О! – сепна се той, също изключи предавателя и се обърна към мис Глория. Все още можехме да я чуем – тя не прекъсна да предава:

– Няма ли да ме оставите на мира? Аз излязох, защото вие наредихте всички да го направят. Как бих могла да знам за аварийното въже, след като ме държахте затворена. Ще видим това!

След като всичко свърши и станцията вече се въртеше, създавайки притегляне, ние се върнахме в кабинета на Малкия, където ни завари мис Глория.

– Мога ли да поговоря с вас, мистър Ларсън? – каза тя, влизайки.

– А! Да, разбира се. Фактически аз също исках да ви видя. Дължа ви едно извинение, мис Мак Най. Аз...

– Забравете го – сряза го тя. – Бяхте изнервен. Но искам да знам едно. Докога смятате да продължавате безсмислените си опити да ме контролирате като дете?

Тези опити бяха наистина жалки. От една страна, основната работа на радиооператора се състоеше в поправяне на разговорните устройства, и то на място. Появи се вълна от такива неизправности – в нейната смяна. Имаше и други симптоми. Бръсненето стана редовно. Мъжете започнаха да носят ризи в жилищната част и къпането зачести толкова, че мислех да изпиша нов резервоар вода.

Малкия я изгледа.

– Не много дълго. Само докато пристигне заместникът ви.

– Така ли? Вие ме дискриминирате и аз ще се оплача на...

– Но ще откриете, че имам властта да го сторя. Докато съм на тази работа, аз съм официално капитан на станцията, който в космоса има неограничени права.

Мис Глория не се оплака, но започна да върши каквото си иска. През следващата свободна смяна тя се появи в киното с Долримпъл. Малкия напусна по средата на филма. Когато тя

се връщаше сама, той я спря, но се погрижи аз също да присъствувам на разговора:

– Мис Мак Най...

– Да?

– Мисля, че би трябвало да знаете, хм... Главният инспектор Долримпъл е женен човек.

– Намеквате, че държанието ми е било непристойно?

– Не, обаче...

– Тогава гледайте си работата! – И преди той да може да отговори, добави: – Може би ще ви интересува, че той ми разправи за четирите ви деца.

– Но..., но – заекна Малкия. – Аз дори не съм женен.

– Така ли? Това влошава положението, нали?

И тя изчезна.

Малкия престана да се опитва да я държи в стаята и, но й нареди да му съобщава, щом я напусне. Аз бях изненадан обаче, когато той ми каза да пусна заповед за уволнението ѝ. Бях почти сигурен, че няма да прибегне до такава мярка.

– По каква причина? – попитах аз.

– Неподчинение!

Аз онемях.

– Е, добре, не изпълнява заповеди.

– Тя си върши добре работата. Ти ѝ даваш заповеди, които не би дал на един мъж и които един мъж не би изпълнил.

– Не си съгласен с нарежданията ми?

– Въпросът не е там. Ти не можеш да изтъкнеш сериозна причина.

– Хубаво, пиши като причина, че е жена! Това мога да го докажа.

Аз замълчах.

– Дед – добави той ласкателно, – ти знаеш как да го формулираш: „Нямаме никакви упреци срещу мис Мак Най лично, но в предвид известни съображения относно изискванията на работата, и т. н., и т. н.“

Написах заповедта и я дадох на Хемънд лично. Радиооператорите са задължени да пазят тайна, но аз не се учудих, когато ме спря О’Конър, един от най-добрите ни заварчици.

– Слушай, Дед, вярно ли е, че Стария иска да се отърве от Брукси?

След около час началникът на „Личен състав“ ми се обади и ме помоли да отида при него. Имах намерение да направя проверка на работата отвън и отказах.

– Моля ви, мистър Уайдърспуун – каза той, – налага се.

Пред вратата му имаше опашка като че ли за писма. Аз влязох и той затвори вратата за останалите. Подаде ми дебела пачка молби за напускане.

– Какво означава това, дявол да го вземе? – попитах аз.

– Има още десетки, които нямах време да напиша.

В никоя от молбите не бе изтъкната каквато и да е причина – просто „по собствено желание“.

– Кажу ми, Джим, какво става тук?

– Не можеш ли да го проумееш, Дед? Аз също напускам.

Изказах му предположението си и той го потвърди. Аз взех тогава молбите и отидох в кабинета на Малкия.

Шефът замислено прехапа устни.

– Но, Дед, те не могат да стачкуват. Ще трябва да платят сами обратния си билет! Не разбирам, помогни ми.

– Помисли пак. Повечето от тях са работили достатъчно дълго, за да летят безплатно.

– Ще трябва да наемем бързо други, иначе ще изпуснем срока.

– Още по-лошо, Малкия. Няма да свършим. До следващия тъмен период няма да имаме дори екип за поддържане на станцията.

– Никога не съм имал работници, които да ме напускат така. Ще поговоря с тях.

– Няма да помогне, Малкия. Ти си изправен срещу нещо, което е много по-силно от теб.

– Ти си против мен, Дед?

– Знаеш, че никога не съм против тебе.

– Мислиш, че съм твърдоглав, но аз съм прав. Не можем да държим една жена всред няколкостотин мъже. Това ги подлудява.

– Че лошо ли е? – Не му казах, че тя и на него му действа по същия начин.

– Много ясно. Не мога да оставя работата да бъде провалена, за да угодя на една жена.

– Малкия, поглеждал ли си графиките за изпълнение на плана в последно време?

– Нямах никакво време за тях. Защо, какво има?

Знаех защо не бе имал време.

– Ще ти е трудно да докажеш, че мис Глория е пречила на работата. Ние сме по-напред от графика.

– Наистина ли?

Докато той изучаваше графиките, аз сложих ръка на рамото му и казах:

– Слушай, сине, отношенията между половете съществуват от край време на планетата ни. На Земята те никога не могат да ги избягнат и все пак свършват немалко големи строежи. Може би тъкмо ние ще трябва да се научим да живеем с тях

също и тук. Фактически преди минута ти сам стигна до отговора.

– До отговора? Уверявам те, че не го знам.

– Ти каза, че не можем да оставим една жена всред стотици мъже. Разбираш ли?

– А...? Не. Почакай! Може би.

Той се свърза с радиокабината:

– Нека Хемънд да ви смени, Мак Най, и елате в кабинета ми.

Излезе красиво – той се изправи и държа слово: че е сгрешил, че му е било нужно доста време, докато разбере, че се надява да не му се сърдят и така нататък. Поръча на отдел „Личен състав“ да провери кои длъжности могат да бъдат попълнени веднага с жени.

– Не забравяй и семейни двойки – вмъкнах аз меко. – Също попитай за някои по-възрастни жени.

– Добре – съгласи се Малкия. – Изпуснах ли нещо, Дед?

– Предполагам, че не. Ще трябва да обзаведем квартири, но има време.

– Това е чудесно – каза Глория. Изглеждаше наистина щастлива.

Малкия прехапа устни:

– Чувствавам, че съм пропуснал нещо. Хм. Вече знам какво. Дед, кажи им да изпратят свещеник за станцията, колкото се може по-скоро. При новите обстоятелства може да ни потрябва.

И аз си помислих същото.